

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem zaocznym z dnia 7 lipca 2021 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi oddalił powództwo (...) Spółki Akcyjnej w W., skierowane przeciwko D. G. o zapłatę kwoty 2.115 złotych.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją, w całości powód.

Skarżący zarzucił wyrokowi naruszenie przepisów prawa procesowego mogących mieć istotny wpływ na wynik sprawy oraz prawa materialnego przez ich błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie:

- 1) art. 123 § 1 pkt 1 k.c. poprzez błędne uznanie, że nie doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia;
- 2) art. 124 k.c. poprzez jego niezastosowanie.

Przy tak sformułowanych zarzutach skarżący wniósł o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz powoda całości dochodzonej należności;
- 2) ewentualnie, uchylenie wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji;
- 3) zasądzenie kosztów procesu za postępowanie przed sądem I instancji oraz postępowanie odwoławcze.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest o tyle zasadna, że skutkuje koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Sąd Okręgowy rozpoznał apelację na posiedzeniu niejawnym. Żadna ze stron nie złożyła wiążącego Sąd wniosku o przeprowadzenie rozprawy z art. 374 k.p.c.. Rozważając natomiast tę kwestię z urzędu, Sąd Okręgowy nie dostrzegł powodów, dla których niniejsza sprawa powinna zostać skierowana na rozprawę.

Uchylenie zaskarżonego wyroku uzasadnione jest nierozpoznaniami przez Sąd Rejonowy istoty sprawy.

Należy przypomnieć, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Taka sytuacja wystąpi, gdy sąd I instancji oddali powództwo na tej podstawie, że stwierdzi istnienie przesłanki unicestwiającej roszczenie (np. przedawnienie) i nie rozpozna merytorycznie podstaw powództwa (zob. wyrok SN z 6 września 2011 r., I UK 70/11, LEX nr 1102258).

Taka sytuacja ma miejsce w realiach rozpoznawanej sprawy.

Sąd Rejonowy co najmniej przedwcześnie przyjął bowiem, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu, nie odnosząc się w ogóle do podnoszonej przez skarżącego kwestii, że już wcześniej pomiędzy stronami toczyło się postępowanie sądowe, pod sygnaturą XVIII 1 Nc 6319/19 Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, o zapłatę należności dochodzonej w niniejszej sprawie.

Postępowanie w sprawie XVIII 1 Nc 6319/19 Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi zostało umorzone postanowieniem z dnia 13 czerwca 2019 roku, na podstawie art. 505³⁷ § 1 zd. 2 k.p.c..

Należy przy tym zauważyć, że umorzenie postępowania na podstawie art. 505³⁷ § 1 k.p.c. (w jego ówczesnym brzmieniu) nie prowadziło do niwelowania skutków, jakie związane są z wytoczeniem powództwa, w tym w szczególności nie niwelowało skutku w postaci przerwania biegu przedawnienia.

W uchwale z dnia 21 listopada 2013 r., w sprawie o sygn. akt III CZP 66/13 Sąd Najwyższy uznał, iż wytoczenie powództwa w elektronicznym postępowaniu upominawczym zakończonym umorzeniem postępowania na podstawie art. 505³⁷ § 1 k.p.c. przerywa bieg terminu przedawnienia. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wskazał na szereg argumentów, które przemawiały za takim właśnie stanowiskiem. W pierwszej kolejności Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, iż jakkolwiek w trzech wskazanych w Kodeksie postępowania cywilnego sytuacjach (art. 130 § 2 – zwrot pozwu, art. 182 § 2 – umorzenie postępowania w okolicznościach tam wskazanych oraz art. 203 § 2 – cofnięcie pozwu) prawodawca wyraźnie wskazał, iż w przypadku zwrotu pozwu, umorzenia postępowania po jego uprzednim zawieszeniu, czy też cofnięcia pozwu, wniesiony pozew nie wywołuje skutków, które ustawa wiąże z jego wniesieniem (czyli w szczególności nie prowadzi do przerwania biegu przedawnienia roszczenia), jednakże w przypadku umorzenia postępowania z przyczyn wskazanych w art. 505³⁷ k.p.c. zrezygnował z wprowadzenia takiego rozwiązania.

Sąd Najwyższy w dalszej kolejności zwrócił uwagę, iż przy umorzeniu wskazanym w art. 505³⁷ k.p.c. do umorzenia postępowania dochodzi wbrew wyrażonej przez powoda woli – bez oświadczenia powoda o niepopieraniu pozwu, ale już po nadaniu sprawie biegu – albo sąd podjął czynność, o której mowa w art. 505³³ § 1 k.p.c. (w przypadku braku podstaw do wydania nakazu zapłaty), albo sąd wydał nakaz zapłaty – który został z urzędu uchylony (art. 505³⁴ k.p.c.), albo utracił moc wskutek wniesienia od niego w sposób skuteczny sprzeciwu (art. 505³⁶ k.p.c.). Co więcej – w dwóch ostatnich sytuacjach doszło już wszakże do dokonania przez sąd pewnej oceny zgłoszonego roszczenia, przynajmniej na płaszczyźnie wyznaczonej przez art. 499 § 1 k.p.c. (w zw. z art. 505²⁸ k.p.c.). Sytuacja jest zatem odmienna zarówno od zwrotu pozwu (brak nadania biegu sprawie), jak również od umorzenia postępowania wskutek cofnięcia pozwu (w takiej sytuacji do umorzenia dochodzi właśnie w związku z wyrażeniem przez powoda stosownej woli). Te odmienności tym bardziej wskazują na brak możliwości stosowania w drodze analogii uregulowań wskazanych czy to w art. 130 § 2, czy też w art. 203 § 2 k.p.c..

Wreszcie Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, iż uregulowania niwelujące skutek wytoczenia powództwa mają charakter wyjątkowy i jako takie nie mogą być interpretowane rozszerzająco. Tym samym nie można takiego wyjątku od zasady wyrażonej w art. 123 § 1 k.p.c. formułować w drodze zabiegów interpretacyjnych, a skoro w art. 505³⁷ k.p.c. ustawodawca nie przewidział kolejnego wyjątku, to nie można go tworzyć w ramach zabiegów interpretacyjnych opartych na wykładni funkcjonalnej, pozostających w opozycji do wykładni językowej i systemowej tego uregulowania.

Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę powyższy pogląd w pełni akceptuje.

Sąd Rejonowy rozpoznając sprawę w ogóle nie odniósł się do kwestii związanych z postępowaniem w sprawie XVIII 1 Nc 6319/19 Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi ani też nie ocenił ewentualnych skutków tegoż postępowania dla biegu przedawnienia roszczenia powoda.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy działając na podstawie przepisu art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę celem ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego Sądowi I instancji.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd Rejonowy oceni wpływ postępowania w sprawie XVIII 1 Nc 6319/19 Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi na bieg terminu przedawnienia roszczenia powoda, a w razie dojścia do wniosku, że roszczenie to przedawnionym nie jest, dokona oceny jego merytorycznej zasadności.